

# DELAVEC

Glasiło Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokraj. odbor GDSJ.)

## Revolucija duhov.

### K položaju.

V duhu vidimo osuple obraze meščanov, ko bodo čitali naslov tega članka. Beseda revolucija pomeni za meščana plenjenje trgovin, krvavi pokolji in uničevanje. Za nas pa pomeni ta beseda; nadomestitev starih razmer z novimi — boljšimi.

Ljubljanski kovinarji so ob prevratu nosili po mestu zastavo, na kateri je bilo napisano: **Revolucije so stroji zgodovine.** Ta stavek je najtočnejša označba temu, čemer pravimo revolucija.

Nikjer ni zapisano, da mora biti vsaka revolucija krvava. Nasprotno, krvavi poboi je le zunanji in postranski znak, ki se često dogaja v revolucijah — še rajši pa v kontra — revolucijah.

Čim manj je organiziran oni element, ki stremi za novimi razmerami in čim močnejšega nasprotnika ima pred seboj, tem rajši se razblini revolucija v navadno preklucijo, ki ne prinaša novih razmer. Kvečjemu uničuje stare. Taki revoluciji, ki največkrat ne spremeni razmer temveč menja le vodilne osebe pravimo **negativna revolucija.**

V taki negativni revolucionarni dobi živimo ravno kar mi.

Stari sistem s svojimi obrabljenimi metodami se na celi črti ruši. Vse kritizira, zabavlja in podira. Kamorkoli se obrnete, je vse v največjem kaosu in desorganizaciji.

Sicer poskušajo nekateri naivneži tu in tam kaj zakrpati, a komaj so na enem kraju krpo prišli, se jim že na drugi strani kaže nova velika luknja. Komaj so na enem vogalu razpadajočo zgradbo podprli, že prihajajo za njimi drugi, pa podro to, kar so prej oni postavili.

Jasno je, da se bodo eni in drugi prej ali slej utrudili če ne prej, pa takrat, ko se bodo prepričali, da je ves njihov trud zamani in, da bo treba drugače začeti.

Takrat bo prišel naš čas, ko bomo razgrnil svoje načrte, privedli svoje zidaje, ki bodo na starih razvalinah postavili ogromno novo stavbo, v kateri bodo vsi stanovalci imeli iste dolžnosti in iste pravice. In takrat bo dobila ta revolucija konstruktiven značaj.

Za to veliko uro se moramo že danes dobro pripraviti. Pred vsem moramo čuvati svoje sile pred nepotrebnim tratenjem. Ves naš napor mora biti usmerjen na zgradbo dobrih in pricizno delujočih organizacij. Dobro si je treba zapomniti, da vprašanje: **koliko nas bo,** ni važno, temveč: **kakšni bomo** ob veliki uri, ki z matematično natančnostjo prihaja.

Ako naše organizacije do tistega časa ne bodo tako spopolnjene, da bodo na sam migljaj svojih odborov brezpogojno parirale se lahko dogodi, da nas vrtinec požre. Pri tem se moramo pa točno zavedati, da so socialistične organizacije edini faktor, ki lahko potegne razvoj v novo smer. In, če bi padle tudi te v kaos, v katerem se meščanski svet utaplja, se je bati, da bo nastopila dolga doba anarhije, ki bo porušila vse pridobitve in vso kulturo človeštva.

Tega dejstva naj se zavedajo oni, ki ne morejo razumeti, zakaj uvažamo v organizacije tako ostro in brezobzirno disciplino.

Kakor je bil napis na zastavi ljubljanskih kovinarjev za tisto dobo zelo primeren, tako je za današnjo dobo najprimernejši ta, ki pravi: **Naša moč je v zavednosti!**

Vsi vi, ki nočete, da bi nas velika doba ne našla nepripravljene usmerite vse svoje delo v širjenje zavednosti. Ne čakajte, da vas bo šele kdo vabil, pridite sami in pomagajte!

Velika doba zahteva velikih ljudi!

## Delavski zaupniki.

Da ne bo buržuazija v napačnih sanjah, je treba jasno povedati stališče razrednega proletariata do delavskih zaupnikov, v smislu zakona o zaščiti delavcev: delavski zaupniki v obliki, kot jo predvideva zakon o zaščiti delavcev, so kompromisna stvarba, ki ni in ne bo nikogar zadovoljila.

Kajti, važnost delavskih zaupnikov vidi razredni proletariati v tem, da postane delavski zaupnik **nosilec produkcije.** Če premostimo zakon o delavskih zaupnikih s te strani, ne najdemo v njem o tem ničesar. Beremo sicer o zastopa-

nju delavskih interesov, ničesar pa ne bemo o pomenu delavstva v **proizvajalnem procesu.** Da bi delavstvo ne opazilo, da zaupnik nima **produktivne funkcije,** dovoljuje zakon zaupnikom, da smejo vršiti socialne in socialnopolitične naloge, kakor sodelovanje v mezdnihih sporih, pri določevanju akordnih postavk itd. To je gotovo dobro in potrebno; toda zakon je prikrojen v starem smislu na delavca konzumenta in delojemalca. To je socialna politika, pa nikak socializem. Delavske zaupnike, ki morajo postati odločilni faktorji pri izpremembi gospodarskega

Izhaja vsako soboto.

Uredništvo in uprava:

Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6/II.

Stane posamezna št. 50 p, mesečno 2 Din, celoletno 24 Din. — Za člane izvod po 40 p.

Oglasi: prostor 1×55 mm 1 Din.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani, ter opremljeni s štamp. dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštne proste.

reda, omeji zakon na golo trenutno zastopanje delavskih interesov.

Ker zakon torej ni upošteval te zahteve razrednega proletariata, zato je njegova najvažnejša naloga, da **upostavi nazaj smisel in namen obratnih svetov,** da da sedanjim delavskim zaupnikom njihov pravi pomen. — Sredstvo za to ima proletariati v rokah in to je: **šolanje in izšolanje delavskih zaupnikov!**

Izobrazba delavskih zaupnikov, se ne sme gibati v okviru, ki ga očrtava zakon. — Izobrazba delavskih zaupnikov se ne sme omejiti na »trenutno politiko«, na enostransko zastopanje delavskih interesov, marveč: za izobrazbo delavskih zaupnikov mora biti merodajna **produkcija,** ker le ta upravičuje življenje delavskih zaupnikov. — Če bi se izobrazba delavskih zaupnikov omejila le na naloge, predvidene v zakonu, bi služila podrejenim svrham in kmalu bi se izkazalo, da ima delavstvo v rokah posamezne drobce, katerim manjka duševna vez. Vsled tega je dolžnost vseh delavskih zaupnikov, stoječih na razrednem stališču, da postavijo za cilj svojemu izobraževanju splošno, narodno - gospodarsko izobrazbo! Delavski zaupnik se mora vselej zavedati, da se izpremeni gospodarski red le, če je dovoljno strokovno znanje in do popolnosti razvit čut odgovornosti. — Pa tudi nalog, ki jih predvideva zakon za delavske zaupnike, ne bodo mogli delavski zaupniki vršiti, če ne bo njih izobrazba, splošno gospodarska. Le poglejmo! Delavski zaupniki naj vročajo delodajalcem vloge za izboljšavo organizacije dela v podjetju. Delavski zaupnik, ki ni slišal o racionaliziranju dela, ki ni razglabljal o Taylorovem sistemu bo težko uspešno sodeloval pri reorganizaciji dela v obratu, od katere zavisi često usoda mnogih družin.

Razredne organizacije, razredni proletariati bo izvedel sistem delavskih zaupnikov, njih izobrazbo pa usmeril tako, da bodo mogli postati delavski zaupniki nosilci produkcije v socialističnem družabnem redu!

## Bojkot.

Naš list je kot glasiło v Strokovni komisiji priključene Unije slov. rudarjev branil interese v tej organizaciji združenih članov. Razkrinkal je komedijo, ki so jo ob času rudarske stavke iganjali takozvani »nezavisni«, zato je Štefanovičev list »Delavske novice« proglasil nad našim listom bojkot.

Mi tega boja nismo iskali, če ravno je ta list od kar obstoja prinašal o naših organizacijah najostudnejše laži. Spomnimo se le člankov, ki jih je ta list prinašal o našem strokovnem kongresu pa bomo



tako na jasni s kom imamo opravka. Mi smo dolgo molčali, če ravno se nam je to početje v dno duše gabilo. Ko smo pa videli tako zločinsko igrčkanje z dobrobitjem tisočev rudarjev, je bila pa naša dolžnost, naša sveta dolžnost, da zgrabimo zločince za vrat.

Vojno napoved »Delavskih novic« sprejemamo v trdnem prepričanju, da bomo imeli vse poštene in trezne ljudi na svoji strani.

Poslužili se pa ne bomo takega orožja kakor naš nasprotnik, ki proglašja boj kot, kakor klerikalci, ki straše svoje ovčice s peklom, če bodo čitale »brezversko« časopisje. Nasprotno, mi našim čitateljem še priporočamo: le čitajte »Del. novice«, da boste vsaj videli kako lažejo!

K polemiki glede zvišanja rudarske plače so nas pa rudarski zaupniki obvestili, da je naša prva trditev, kjer smo navajali, da so dobili rudarji le 16% popolnoma točna. Računati je treba skupne prejemke (doklade) rudarja in ne samo temeljno plačo. Če tako primerjamo prejšnje dohodke rudarja z sedanjimi, znaša povečanje natančno 15,9%, torej niti celih 16%.

Vse daljše polemike glede te stvari se nam pa zde nepotrebne, če upoštevamo dopis s. Arha, ki ga je priobčil v 211. št. »Napreja«. Ta dopis, ki pove vse se glasi:

## Delavska zbornica.

Od ustanovitve delavske zbornice sicer nismo pričakovali bogve kakšnih uspehov, vendar bo pa ta institucija nudila delavstvu mnogo koristi, če jo bodo vodili pametni in zavedni ljudje.

Dosedanje delovanje zbornice je bilo zelo otežkočeno, ker ni imela sredstev, da si uredi svoj urad. Šele zadnji čas so zapreke odstranjene v toliko, da je dobila zbornica svoje tajništvo, čeprav je ves aparat, ki ga ima na razpolago, še zelo skromen.

Sicer je pa treba to, kar smo že pri ustanovitvi povedali, podčrtati tudi sedaj, da ta zbornica, ki ni izvoljena nima druge naloge, kakor, da pripravi in izvede redne volitve.

Tajništvo zbornice se je zelo potrudilo ugoditi želji po volitvah in je razmeroma v zelo kratkem času izdelalo volilni načrt, katerega je III. plenarna seja zbornice, ki se je pretečeno nedeljo vršila, skoro brez bistvenih sprememb sprejela.

Volilni red zbornice je zelo praktičen in jedernat, kazi ga le določba, po kateri bo moralo delavstvo voliti na po-

Štefanovičevo glasilo »Delavske lažnice« so prinesle v št. 37. z dne 14. septembra 1922 članek, v katerem se zaletuje neki umobolni F. B. v moj v »Napreju« št. 198, z dne 3. septembra 1922 uvodni članek. Ne bom odgovarjal obširnejše na demagoško natolcevanje tega pisma. Toda z ozirom na vso njihovo gnojnico, razlito po njihovem časopisju, po njihovih glavah in glavah tistih, ki še imajo desko pred očmi — ker če bi jo ne imeli, bi že g. Štefanoviča in njegove laži — delavske odrešitelje zdavno vrug odnesel iz delavskih vrst podčrtam sledeče:

Iz njihovega časopisja je razvidno, kako bridko smo jih zadeli z našo proletarsko poštenostjo v njihove črne izdajalske duše, ker zacvilili so tako kakor mačka, če ji kdo na rep stopi. Zato pozivam te gospode, posebno g. Štefanoviča, da če ima tako mirno in čisto vest, kakor jo imamo mi, naj skliče v najkrajšem času v Trboveljskih revirjih javne shode, na katerih na poročila o poteku zadnjih mezdnih obravnav. Toda biti mora toliko časten, da bo tudi nam dovolil besedo, tako da se bomo javno, pred izmognanimi rudarskimi obrazi pogovorili in tudi v številkah izračunali, kdo je večji izdajalec delavstva: ali mi socialisti — ali Štefanovič — in delavstvo bo — sodilo!

J. Ari. t. č. tajnik  
Unije slov. rudarjev.

sebni in zasebni nameščenci zopet na posebni listi.

Razvoj razmer sili delavca, kakor uradnika k čim tesnejšemu sodelovanju. Oba imata iste interese in istega nasprotnika, zato je danes že na obeh straneh dovolj prepričanja, da drug brez drugega ne moreta zmagati.

Delavska zbornica je poklicana ta dva elementa združiti, z določbo o dvojnih listah se je pa združitev le oddaljila. Sicer se je to zgodilo na zahtevo zastopnikov zasebnega uradništva, a to stvari ne ublaži, ker se je treba zavedati, da ti gospodje, ki predstavljajo v zbornici zasebno uradništvo, istotako niso bili od njih izvoljeni, temveč le od g. Ribnikarja usiljeni.

Sicer je pa volilni red, o katerem bomo še natančneje govorili zelo demokratičen in služi lahko vsej javnosti za vzor proletarske demokracije.

Ako vladna gospoda, ki mora potrditi volilni red, ne bo s to potrditvijo odlašala, se bodo lahko volitve čimpreje vršile. Naše organizacije opozarjamo, da se nanj dobro pripravijo.

## Žene rešite se suženjstva!

»Napreju« je poslal Osrednji zavod za žensko domačo obrt notico v katerem razglasa kje in kako se dobi žensko delo za dom.

To priliko je porabil »Napreju« in je v 205. št. napisal pripombo o postranskih zaslužkih žen. Članek je zelo važen in ga priporočamo našim čitateljem naj ga do dobra predelajo.

Glasi se: Nismo prijatelji postranskih zaslužkov. Posebno ženskih ne, kajti vse vrste dela, ki ga vrše žene kot domačo obrt, pomenijo suženjstvo teh žen. Taka žena zanemarija svojo rodbino, se ne briga za svojo izobrazbo, kvari svoje zdravje. Kajti če dela doma, ne dela nikdar 8, pač pa najmanj 16 in tudi po 20 ur na dan, ve-

činoma pri slabi razsvetljavi, v zaduženem zraku, neverjetno sključena nad delom. Kakšni so otroci takih žen?

Povrhu pa kvari taka žena tudi svojega moža. Ker zasluži tudi žena, se mož ne briga dovolj da bi sam zaslužil, kolikor je treba za pošteno preskrbo vse družine. Postane zadovoljen tudi z najmanjšim zaslužkom, zgubi korajžo pred svojim delodajalcem, se ne briga več za svojo organizacijo, ali pa postane še celo prevelik gospod na račun zaslužkov svoje žene — mnogokrat se je že zgodilo, da je mož pijančeval za trdo zaslužene novce svoje žene, ki je postala tako sužnja v pravem pomenu besede...

Sužnje pa ne morejo roditi svobodnih ljudi. Četudi bi jih rodile, bi jih ne mogle vzgojiti. Suženjsko bi ostalo naše ljudstvo. Sušteršiči in Žerjavi bi vladali nad njim še nadalje. Ne bo svobode, dokler se žena ne osvobodi, dokler tudi žena ne začne misliti, dokler tudi žena ne začne misliti, dokler si z možem vred ne postavi gesla: »Naša moč je v zavednosti«.

Zato nismo prijatelji postranskih zaslužkov, posebno ženskih ne. Vendar izjavljamo, da je v sedanjih bedi bolj pametno delati doma, nego prodajati se na cesti. Treba je 8 ur delati, 8 ur počivati, 8 ur pa dati izobrazbi in razvedrilu. Če pa v 8 urah ne moreš zaslužiti toliko, da bi se preživela potem si ne smeš utrgati kar vseh 8 ur namenjenih izobrazbi in razvedrilu! Ne smeš delati 16 ur, ne smeš reči, da nimaš časa za čitanje itd. Vsaj par ur na dan moraš dati za svojo izobrazbo in za spoznavanje položaja, drugače boš sama kriva, če se bo ta položaj še bolj poslabšal. Delaj, če že mora tako biti, po 12 ur na dan, 8 ur počivaj, 2 uri se razvedri, pa ti še vedno ostane dve uri za izobrazbo! Na izobrazbo pa nikdar ne pozabi, kakor ne pozabiš počesati se. Oboje mora biti! Kdor se ne češe, ga grižejo uši, kdor se ne izobrazuje, ga tepe neumnost.

## Strokovno gibanje.

Stavka ljubljanskih mizarjev končana. Po 6tedenski stavki, so se ljubljanski mizarji v ponedeljek, 18. t. m. zopet podali na delo. Dosegli so 30% izboljšanja plače, kar znači, če pomislimo na trdovratnega nasprotnika, mnogo. Stavka je bila vzor na, stavkokazov je bilo le kakih 5—6.

Že pičlo število stavkokazov kaže, da so se ljublj. mizarji v 11. stavkah, ki so jih že do sedaj izvedli, mnogo naučili. Posebno je treba opomniti, da so mizarji stavkali v težkih razmerah, kajti vzdržavati disciplino, med delavci, ki so raztreseni skoro v 30 obratih je izredno težko.

Ker je konjunktura v lesni stroki dokaj povoljna, bodo lesni delavci, če bodo skrbeli za dobro organizacijo, lahko še marsikaj pridobili.

One mizarje, ki so se med stavko razkropili po deželi nujno opozarjamo, naj se čimpreje vrnejo k delu.

Kovinarjem v Ljubljani! Sodrugi! Dan za dnevom je položaj za delavstvo slabši in imamo za pričakovati, da bo še neugodnejši, če se pravočasno ne zganimo in si ne pojasnimo naš položaj in ne povemo kam jadramo. Radi tega sklicuje podružnica kovinarjev v Ljubljani v nedeljo dne 1. oktobra ob 9. uri pri »Novem Svetu« plošni

### kovinarski shod

s sledečim dnevnim redom:

1. Položaj kovinarjev in njih organizacije.

2. Razgovor o zakonu o zaščiti delavcev.

3. Raznoterosti.

Poročevalec sodr. Jeram iz Jesenic.

Dolžnost vsakega kovinara je, da se takrat, ko gre za njegov dobrobit, shoda brezpogojno udeleži. Delavstvo bo doseglo le toliko, kolikor se samo za se pobriga. Zato, kovinarji, vsi na shod!

Odbor.

Podružnica Unije slov. rudarjev v Trbovilih sklicuje svoj redni občni zbor za četrtek dne 28. t. m. ob 4. uri popoldne v dvorani Del. doma, z sledečim dnevnim redom:



1. Poročilo predsednika, tajnika, blagajnika in kontrole.

2. Poročilo o sklepih mednarodnega rudarskega kongresa.

3. Razno.

Dolžnost vsacega člana je da se ob-  
čnega zbora zanesljivo udeležijo.

Nečlani nimajo vstopa.

Odbor.

### Stavka v Bjelovaru končana.

Z relativnim uspehom je končala dne  
7. t. m. stavka v tovarni »Smev«. Stav-  
ka je 230 delavcev 3 mesece.

Pozitivne pridobitve potom omenje-  
ne stavke so, povišane mezde od 30 do  
100% in sobotni popoldanski počitek (an-  
gleška sobota).

Borba je bila na obeh straneh jako  
ostra, poostriili so jo še protizakoniti in  
enostranski nastopi državnih, kakor tudi  
občinskih oblasti. Očividni enostranski  
nastopi omenjenih oblasti so bili naravnost  
škandalozni. Policijski agenti so se na ra-  
čun podjetja vozili za stavkokazi. Pri tem  
delu se je posebno odlikoval policijski  
agent Jovo Rajković, sprejemal je za ta  
umazan posel dnevno 500 kron, ter mu  
je podjetje obljubilo še 20.000 kron, ako  
privede toliko stavkokazov, da bi moglo  
vsaj zasolino obratovati.

Mestna uprava je protizakonito prit-  
skala na borzo dela, da ona posreduje in  
nagovarja delavstvo, da naj se vrne na  
delo, seveda brez zvišanja plače.

Ni zadostovalo, da so nastopale tu-  
kajšnje oblasti proti stavkaščemu delav-  
stvu, morale so se še brnska in praška  
borza dela vtikavati v stavko s tem, da  
so stalno pošiljale češke delavce. Brez  
vsakega dovoljenja so jih naše oblasti pri-  
srčno sprejele, samo da se delavska soli-  
darnost razbije.

Nič manj nevarni in zlobni niso bili  
razredno nezavedni nevtalci. Omenjeni  
ptiči, gotovo dobro namazani, so nepresta-  
no pošiljali iz Broda n/S. — v Bjelovar  
stavkokaze, s tem da so vsakega nafar-  
hali, da je stavka v Bjelovaru že davno  
končana, ter da gredo lahko svobodno na  
delo. Na ta način so tudi poslali sodruga  
Marka Krstiča, ključavničarja iz Bjeline,  
kateri je drugače jako delaven človek na  
polju delavskega gibanja, toda nasedel  
jim je, ko je pa prišel v Bjelovar, se je se-  
veda takoj vrnil, ko so mu stavkujoči po-  
jasnili nezavisno lumparijo. Zasolino zapo-  
slovanje stavkujočih so razdirali s tem,  
da so razposlane stavkarje vračali s pri-  
pombami, da stavkujoči socialpatrioti ni-  
majo prostora med njimi. Posebno drveli  
so zadnji čas za delom v Bjelovar komu-  
ci iz Banjaluke in Vareša, to pa samo za-  
to, da bi delali zgago ter razbili stavko,  
da bi potem lahko kričali, da so socialpa-  
triotom delavstvo prodali. Taka so strem-  
ljenja komunistov celega sveta.

Sveta cerkev v Muti (Slovenija), je  
pa potom svojega zvonarja agitirala za  
zmago bjelovarskih kapitalistov s tem, da  
je razglasila, da naj delavstvo potuje v  
Bjelovar za delom.

Bjelovarske tiskarne so zavrnile vsa  
naročila organizacije, da bi s tem onemo-  
gočili stalno obveščanje javnosti ter član-  
stva o stanju stavke.

Iz vsega je videti, da je imelo stav-  
kujoče delavstvo ves kapitalistični aparat  
proti sebi, povrhu pa še del nezavednega  
delavstva, ki je zapeljano z radikalnimi  
trazami.

Trimesčna stavka ni stala nič manj,  
kakor 295.297 kron.

**Iz kovinarske organizacije. Tezno pri Mariboru.** Dne 6. t. m. se je sklenila ko-  
lektivna pogodba za delavstvo zaposleno  
pri »Splošni stavbeni družbi« in za ono  
zaposleno pri »Kovini«. Značilno je to,  
da je tajnik »Zveze industrijev« g. dr.  
Golija primerjal v naši spomenici navede-  
ne kategorije k »Rangsklassam« (činovni  
razredi), ter izjavil, da je proti taki uvr-  
stitvi delavstva. To pa radi tega, ker mu  
gotovo še ni znano, da so kategorije iz-  
raz sposobnosti delavstva in da stremi-  
mo za tem, da se pošteno delo tudi po-  
šteno plača. Saj ni čudno, da se g. dr.  
Golija kategorije tako predstavlja, saj je bil  
še pred kratkim državni uradnik in, ker  
ga niso uvrstili v višjo »Rangsklasso« je  
pa to službo zapustil in postal tajnik naše  
prihujljene organizacije »Zveze industri-  
jev«. Po tej duhoviti, ter po izjavi, da se  
bodo mezde zvišale za 10% ne pa, kakor  
to delavstvo zahteva za 25% se je raz-  
prava razbila, nakar pa je g. Dr. mislil,  
da je njegova misija končana in se je od-  
peljal v Ljubljano poročat, svojemu šefu  
g. inž. Šukleju. Za delavstvo je bila pa  
stvar drugačna. Delavstvo je pa sklenilo  
tako ustaviti vsa akordna — in čezurna  
dela in pa, ako se zahtevam ne ugodijo,  
stopiti v stavko. G. ravnatelj Stein je pa  
tako uvidel resni položaj in je sklical  
drugi dan zastopnike delavstva in orga-  
nizacije, ter predlagal, da se razprava  
nadaljuje, katera se je zaključila z uspe-  
hom za delavstvo, in sicer so se mezde  
zvišale za 20%.

Delavstvo na Tezno pa opozarjamo,  
da svojo organizacijo dogradi, da bo bo-  
ja zmožna, ter da bo kljubovala vsem  
napadom na naše pravice.

Kamnik. Mezdno gibanje za delav-  
stvo v tovarni »Titan« se je zaključilo,  
dne 7. t. m. z delnim uspehom. Mezde so  
se zvišale za 20%, zahtevalo se pa je  
40%. Tudi tukaj so se pogajanja razbila  
v prvič, nakar je delavstvo sklenilo, da  
stopi v stavko. Pri drugih pogajanjih je  
podjetnik uvidel, da je delavstvo sito ob-  
ljub in da je res pripravljeno stopiti za  
svoje zahteve v boj.

Krivo neuspehom je pa tudi delav-  
stvo samo, ker se je do sedaj jako malo  
brigalo za svojo organizacijo. Radi tega  
opozarjamo to delavstvo, da bodo odlo-  
čevali o načinu boja samo organizirani  
delavci ne pa neorganizirani.

Ljubljana. V kolektivni pogodbi skle-  
njeno s Strojnimi tovarnimi in livarnami  
v Ljubljani je uveden že od leta 1919.  
ključ na podlagi katerega se regulirajo  
mezde delavstvu in sicer takoj, ko cene  
živlenskimi potrebščinam narastejo za  
15%. Ker so cene živlenskimi potrebšči-  
nam navedene v tem ključu 1. t. m. na-  
rastle za 14.8% je delavstvo upravičeno  
zahtevati zvišanje svojih plač za 15%.  
Ravnateljstvo Strojnih tovarn pa odkla-  
nja to zvišanje z motivacijo, da cene živ-  
lenskimi potrebščinam zopet padajo. Ta  
motivacija pa ni prava in povdarjamo,  
da je to kršenje kolektivne pogodbe.  
Opozarjamo vse delavstvo Strojnih to-  
varn in livarn, da se polnoštevilno ude-  
leži shoda, ki se bo vršil v petek dne 22.  
t. m. takoj po delu, v restavraciji »Novi  
svet«, da zavzame stališče k prestoje-  
čem mezdnom vprašanju.

Štore. Profesionisti plavžarne v Što-  
rah so 12. avgusta potom centralnega taj-  
ništva uložili na ravnateljstvo spomeni-  
co, o zvišanju svojih plač za 35%. Rav-  
natelj tovarne pa na to spomenico sploh  
ni odgovoril, temveč zaupnikom izjavil,  
da to, kar dobi od organizacije sploh ne  
upoštevajo, ter da bo že sam nekaj zvišal

plače. Ker pa delavstvo predobro pozna  
tega g. ravnatelja mu tega tudi ni verjelo  
in ga še ponovno opozorilo, da od svoje  
upravičene zahteve ne odstopi, ter, da se  
brez zastopnika organizacije ne pogaja.  
Ravnatelj pa vsa ta opozorila ni upošte-  
val, ter trdovratno, kakor vedno, odklo-  
nil vsa pogajanja z organizacijo, ter je  
zaupnikom še zagrozil, da ako mislijo  
stopiti v stavko, da jih bo preganjal z  
orožniki. S to izjavo je ravnatelj pokazal  
kaj misli. Vzbudil je spomin na čase med  
vojno, ko je pustil uboge ruske ujetnike  
zbadati z bajoneti, ter na takratne nje-  
gove nečloveške besede »Sticht's nieder  
die Hunde« (pokoljite pse!) Delavstvo se  
je zavedalo, da orožništvo s katerim je  
žugal ta nečloveški pangerman ne bo  
bodlo na njegovo povelje in odločilo se  
je za zadnje orožje — stavko.

Ta ravnatelj je eden najkrutejših iz-  
koriščevalcev delavstva v Sloveniji in  
kar je najogabnejše je to, da mu pri izko-  
riščevanju delavstva pomaga tudi njego-  
va milostljiva in hčerka s svojim konzum-  
om. V tovarni se nahaja tudi konzum  
in izgleda da je to tovarniški konzum, če  
se pa človek prepriča o cenah v konzum-  
u, pa takoj vidi, da so iste, ali pa še vi-  
šje, kakor pri privatnih trgovcih. Razlika  
je samo ta da da gospa ravnateljeva na  
kredit, za katerega skrbi zopet g. rav-  
natelj s tem, da dobi nezavedni delavec,  
ki v tem konzumu kupuje pri izplačevanju  
mezde prazno kurveto.

Najboljši pomagači pri izkoriščeva-  
nju delavstva so pa pristaši J. S. Z. (kle-  
rikalci), med katerimi se posebno odliku-  
je iz Trbovelj že enkrat pregnani stroj-  
nik Černe, ki pravi, da bi se g. ravnatelja  
pač moralo lepo prositi pa bi že nekaj dal,  
ter da se stavkati sploh ne bi smelo. Ko  
so ga pa sodrugi opozorili na njegovo ne-  
varno igro se je pa izrazil: »Kar so sku-  
hali to naj tudi snedo«. Ej gospodič; de-  
lavstvo se vas bo zapomnilo in prišel bo  
čas, ko se vam zna zgoditi isto, kakor  
v Trbovljah.

Sodrugi, ki stojijo v boju se pa zave-  
dajo, da je zmaga le od njih odvisna, ne  
pa od takih izdajalcev in, ko bodo prena-  
gali podjetnika, bodo tudi obračunali s  
takimi izdajicami.

## Iz organizacij.

### STROKOVNA KOMISIJA.

Še enkrat opozarjamo vse dolžnike,  
naj zaostale dolgove za »Delavca« nujno  
plačajo.

Če bi nam tiskarna vsled malomar-  
nosti nekaterih ustavila list, bi bila to ka-  
tastrofa za naše organizacije.

Članek o »inšpekciji dela« smo mo-  
rali odložiti za prihodnjic, vsled preobi-  
lice gradiva.

### LESNA STROKA.

Stavka ljubljanskih mizarjev je končana,  
stavkujoči naj se vrnejo takoj na delo. — Taj-  
ništvo.

### KEMIČNA STROKA.

Tajništvo Osrednjega društva kemičnih de-  
lavcev naznanja vsem podružnicam oz. članstvu,  
da so se odzvale sledeče podružnice s poviša-  
njem prispevkov za 50 par (2 K) tedensko, za  
naročnino »Delavca«: Sladki vrh, Gotovlje, Moj-  
strana, Liboje, Prevalje, Letuš in Ljubljana.  
Vsled storjene dolžnosti bomo tem podružnicam  
razposlali list polnoštevilno in redno. Ostalim po-  
družnicam pa svetujemo, da zadevo čimprej  
urede po vzoru omenjenih podružnic. Takoj, ko  
bodo to storile naj naznanijo podpisane taj-  
ništvu, ki bo ukrenilo, da se bo list tudi zanje  
polnoštevilno razpošiljal. Pazimo torej na svoje  
gospodarstvo in ne pustimo, da bi ga nam na-  
raščajoča draginja razbila. Kapitalizem je obo-  
rožen! — Tajništvo Osr. društva kem. delavcev.



## Tedenski pregled.

Ljubljana, 19. novembra 1922.

Amerika je dala sedaj Evropi dovolj jasno razumeti, naj si svoje gospodarstvo uredi sama, predvsem pa, naj bo toliko resnosti v njenem delovanju, da se bo držala sklenjenih pogodb. Dogodki od kraja sem, do zadnjih dni kažejo, da v Evropi ni držala nobena zakonito sklenjena pogodba. Italijani so požrli sploh vse besede, kar so jih dali in pismeno overovali v raznih pogodbah, Francozi se rogajo Nemcem, kakor so se Nemci rogali svoje čase Francozom, Angliji pa se smatrajo vzvišene nad vse to. Sicer pa imajo s kolonialno politiko dovolj opravka. Z ozirom na vsa navedena dejstva se zdi Ameriki smešno, nuditi Evropi v pomoč svoja sredstva, ker ne ve, kako se ji bo to povračalo. Politika pa ne pozna solzavosti in računa le z dejstvi. Vendar Zedinjene države ameriške niso povsem odklonile sodelovanje v vzpostavi evropskega gospodarstva, zahtevajo pa vsekakor, da se revidira predvsem verzajlska mirovna pogodba, ki pomenja sramotilno znamenje za našo predno stoletje. Amerika uvideva, da brez revizije pogodb, ki so jih diktirali zmagovalci premagancem, ne more priti do miru in reda, ker temelje vse te pogodbe na objestnosti imperializma in kapitalizma, ne pa na pravičnosti, katere edino mora tvoriti podlago za mirno življenje in sodelovanje vseh narodov našega toliko trpinčenega planeta.

Sicer pa ta bogata, a vendar uboga Amerika res nima miru. Dočim se sama zvija v krizah previsoke valute, stavk in brezposelnosti, jo evropske države in države ob vsaki priliki nadlegujejo bodisi za pomoč, bodisi za posredovanje. V spominu nam je še, kako je Evropa častila in oboževala Wilsona, bivšega predsednika Zedinjenih držav. Isto se godi sedaj Hardingu. Revez nima miru iz Evrope. Grki, ki jih bole batine, ki so jih dobili po grbi od Turkov, so se seveda obrnili na Hardinga, naj posreduje med njimi in Turki za »časten« mir. Turki se bodo na to posredovanje prejkone poživžgali, na Grke pa se Harding skoro gotovo ne bo oziral.

Blamažo je doživela angleška zunanja politika povodom grško-turškega spora. Kot ena največjih in najpomembnejših sil v koncertu evropskih političnih muzikantov je bila seveda v prvi vrsti poklicana, da poseže v kaos bližnega vzhoda, ker je vrhu tega radi svoje trgovine nad vse interesirana. Ker pa svojih domaćih čet ni mogla poslati v Malo Azijo bodisi radi nemirov na Irskem bodisi radi socialnega gibanja po vsej Angliji, je prišla na misel, da bi v to uporabila čete iz svojih kolonij, ker imajo dovolj žalostne izkušnje še iz svetovne vojne. Sicer pa bodo v vsem tem še razpravljali parlamenti angleških dominionov. Ni dvoma, da se bo v tem slučaju angleška imperialistična politika uklonila.

Zadnje čase se je mnogo govorilo o sporu razumu med Anglijo in Francijo glede nemškega vprašanja. Ker se gledata Anglija in Francija kakor pes in mačka, vendar ne verujemo na razkol med njima, ker vemo, da nevarnost združuje tudi nasprotnika. Ako ti je na tem, da s pomočjo nasprotnika kaj dosežeš, zataraš tudi svojo ljubosumnost. Angleški in francoski ministrski predsednik se, kakor je verjetno, vendarle sestane in bosta sklepala, kako ohraniti zastareli kapitalistični režim.

Društvo narodov v Ženevi deluje po svojih sekcijah. Prav sedaj razpravlja komisija, ki se bavi s humanitarnimi in socialnimi vprašanji o trgovini z opijem, ki bi jo bilo treba prepovedati, ker pomenja za ljudstvo še hujši strup od alkohola. Nadalje sklepa posebna komisija o razmejitvi med Avstrijo in Madžarsko. Na

zadnji seji je odbor, ki se bavi s sprejemanjem držav v društvo narodov, odobril sprejem Madžarske. Radi tega je gotovo, da se Madžarska v kratkem sprejme v društvo narodov.

Vspričo tega dejstva je zelo obžalovati, da se prav v tem hipu snuje na Madžarskem društvo »Probujačev« se Madžarov, slična šovinistična organizacija, ki naj nastopijo kot neka ki madžarski fašisti, ki stoje tudi že v zvezi z italijanskimi fašistovskimi organizacijami. S tem korakom si bi Madžarska škodila na svojem ugledu.

Grki so tepeni, o tem sedaj ni dvoma. Turkom je zrastle pogum in nič več jim ni le do Male Azije; zopet mečejo oči na Evropo. V svojem zmagoštvju diktirajo Grkom precej trde pogoje. V njih zahtevajo, da se kemalistični vladi prepusti predvsem Carigrad, nadalje Tracija in Mala Azija, dalje, da se nevtralizirajo vse morske ožine (Dardanele in Bospor), da se jim izroči gotov del grške mornarice in pa, da se zagotovijo zaščita turških narodnostnih manjšin na Grškem. Grki so v hudih škripcih. Ako ne zadostijo tem turškim zahtevam, preli Kemal paša, da bo prodiral proti Carigradu. Ruska sovjetska vlada gleda s prijaznim očesom na napredovanje Turkov.

Ob splošni krizi vseh strank se približuje zasedanje narodne skupščine. Čakajo jo ogromne naloge. Ali jim bo kos? Zakonodajni odbor je začel poslovati in je vzel kot prvo točko v prestres uradniški zakon, ki bi moral biti rešen že pred dvema letoma, a je radi politične nezrelosti naših državljanov še sedaj na tehničnem.

Posebna komisija je sklepala tudi o invaziji lidskem vprašanju, zlasti glede podelitve zemlje invalidom, ki bi jo hoteli obdelovati. Zakonski načrt ni napačen, kako se bo pa izvrševal, bomo kmalu videli.

V največje nepravilike so zalezli naši demokraci. Razumništvo iz vse države, ki se ne strinja z državnim režimom, je priredilo v Zagrebu kongres, na katerem je jasno in glasno izjavilo da na ta način ne sme in ne more iti dalje. Pa glej šmenta, tega kongresa sta se udeležila za-

stopnika sedanjega režima predsednik demokratiškega kluba Ljuba Davidovič in predsednik narodne skupščine dr. Ribar. Oba gospoda sta se strinjala z resolucijo, ki zahteva revizijo vladovanske ustave, na kateri sta sodelovala ona dva. Umevno je, da je zmeda v demokratiški stranki velika in govori se o drugih kandidatih tako za mesto predsednika stranke, kakor tudi parlamenta. Pribičevič pa diktira naprej.

Nič manj zmed ni v radikalni stranki. Proti organizira in snuje novo politično skupino. Pašič se smeje v svojo brado, dr. Ninčič pa potuje po Evropi.

Naš (t. j. jugoslovanski) ministerski svet se bo baval z vprašanjem draginje. Vajeni, smo že čuti, kako pobija vlada draginjo, vidimo pa na svojo žalost tudi uspehe tega pobijanja. Če ne gredo vsak dan kvišku, najpotrebnejših živih v kratkem ne bo za dobiti, na obleko in obutev človek sploh ne sme misliti, iz države pa drdajo polni vlaki žita, usnja, lesa itd. Če se drzneš na to opozoriti, si prevraten element in zrel za ječo.

Cesar Janez se je povodom mednarodnega invalidskega kongresa v Ljubljani tako izkazal, da mu bodo priznali invalidsko podporo in ga upokojili kot invalida s 100% nezmožnostjo za delo.

V imenu Strok. komisije (P. odb. GDSJ.).  
Izdajatelj: France Svetek.  
Odgovorni urednik:  
Ivo Meznarič.

## Splošno kreditno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo  
sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 13 ure  
in jih obrestuje po čistih

4%

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru. Posojila daje svojim zadrugnikom proti vključbi, na osebni kredit proti poročitvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskontujejo po bančni obrestni meri.

Edini, res delavski denarni zavod.

# !!! Delaj, zbiraj, množi in vlagaj !!!

## Najboljše in najvarnejše naložite svoje prihranke v

Poštni predal št. 13.

Telef. Int. št. 178.

Pošt. ček. rač. št. 10.532.

Brz. nasl. „Kodes“ Ljubljana.

# Hranilnem oddelku

## Konsumnega društva za Slovenijo, Ljubljana.

Obrestuje hranilne vloge po **5%** } brez odbitka rentnega in invalidnega davka.  
vloge proti 1/2letni odpovedi po **6%**

Vloge se lahko vplačujejo osebno ali pa potom položnic v **centrall** v Ljubljani ali pa v **podružnicah**: Celje, Store, Rogatec, Borovnica, Litija, Kamnik, Tržič, Radovljica, Gorje, Kor. Bela, Sava, Jesenice, Mojstrana, Kr. gora, Ljubno, Pragersko, Ptuj, Maribor, Ribnica na Pohorju, Fala, St. Lovrenc na Pohorju, Guštanj, Prevalje, Leše, Mežica, Crna I., Crna II.

## Hranilni kapital K 5.000.000.

Vlagajmo prihranke le v lastno hranilnico!